

A mezőgazdaság fejlesztése.

Az első egymilliárdos programot, boldogult Darányi Kálmán miniszterelnök jelentette be győri beszédében. Ez a program eredetileg hatszázmilliót szánt a honvédelem fejlesztésére és szerepelt benne a mezőgazdaság fejlesztése is. Az ismeretes események miatt az összeg tulnyomórészen honvédelmi célokra fordított, sőt azon túlmenően is áldoztunk honvédelmünk fejlesztésére. Ennek eredménye láthatóan jelentkezik abban, hogy a magyar külpolitika sikerével kapcsolatban országunk földje és lakossága örömdetesen gyarapodott. Vissza lehetne tekinteni ezekre az eseményekre, rá lehetne mutatni arra is, hogy honvédségünk korszerű felszereléssel csodálatra és elismeréseméltóan állja meg helyét jelenleg a népeknek a bolsevizmus elleni harcában.

A mezőgazdaság fejlesztését szolgáló második milliárdos program a megnagyobbodott országnak földmivelő lakosságában és földjében rejlő értékeit hivatott nagyobb mértékben érvényre juttatni. Mint a földmivelésügyi miniszter megállapította, a termelés fejlesztése nemzeti ügy. Az egymilliárd pengő, amit erre szántunk, a nagy feladatok megoldására nem túl sok, de jelenlegi viszonyaink között nagy anyagi áldozatot jelent, amit feltétlenül meg kell hoznunk. Az utóbbi tizenöt év alatt az 1925/26. költségvetési évtől az 1939/40. költségvetési évig, — amely utóbbi másfél évre szolt, — a földmivelésügyi tárca összes igazgatási és üzemi kiadásainak költségvetési fedezete összesen, kereken 685 millió pengő volt. Ez is mutatja a jelenlegi program nagyszabású méreteit.

A mezőgazdaságfejlesztési törvényjavaslat programjának megvalósítása tíz évre van tervezve. A fedezetül szolgáló egymilliárdot részben a költségvetés keretében, részben a magántőke bevonásával, végül esetleg kincstári kezesség vállalása útján is biztosítjuk.

A mezőgazdaságfejlesztési törvényjavaslat alapjául szolgál egy közgazdasági és pénzügyi előzetes munkaterv. Az elkészített előzetes közgazdasági mérleg megállapítja a nemzeti vagyon és jövedelem mezőgazdasági részének alakulását és azt mutatja, hogy a mezőgazdaság fejlesztésére fordítandó egymilliárd pengő a program megvalósítása folyamán összegének többszörösével jelentkezhetik majd a nemzeti jövedelem és vagyon gyarapodásában. A mezőgazdaságfejlesztési törvény végrehajtásának várható kihatása tehát olyan mértékű, amely nemcsak a mezőgazdaság hanem közvetve a többi közgazdasági ágak megerősödését is biztosíthatja és végeredményben az egész ország nagyobb anyagi jólétét, teherbíróképességének fokozását, szellemi

A szentistváni gondolat.

Nehéz objektív, hideg szavakkal megírni a szentistváni gondolat jelentőségét annak, aki valaha gyermekkorában a felvidéki bányaváros templomában többnyire szlovákjaink, de érzelmeiben őszintén tiszta magyarérzelmű hívek hangjával hallotta fölsírni az *Ah hol vagy magyarok tündöklő csillaga* feledhetetlen énekét. Mintha vérzivataros századok mélységeiből jajgatott, sirt volna föl ez az ének és a kis diáklílu lelkébe eleven gyászoként költözött be minden panasz, fájdalma, szomorúsága. Miközben ámuló szemekkel nézte a főpapi szentmise fölött a szentély megviláto ablakait, azt remélve, hogy egy pillanatra, csak egy villanásnyi időre mutatkozik neki a Szent Király és Gizella királynő és kicsiny fiuk Imre herceg... „Gyászcsö oltóztetben Teelötted sírván... Rólad emlékeztvén csordulnak könnyeink, Nem szünnek iszonyu sirástól szemünk...”

Egyik legmélyebb, legtisztább és legbensőségesebb gyermekkori élményünk ezek a sorok, ott vannak megtagadhatatlanul valahol életünk dusabb avarja alatt és nemzetpolitikai, állampolitikai, szemléletünk kialakulása idején is bizonyára hatottak, feltörve századok és az emberi lélek egyformán áthatolhatatlan mélységeiből. Pedig akkor még gyermeki szemekkel néztünk a világba és hogyan sejtettük volna, milyen eleven, soha meg nem szünőn aktuális gyász, amit ez az ősi magyar ének emleget és a könnyek, amelyek hangjaira forrón peregnék szívünk. Őt kívántuk és epedtük, valami bus, misztikus, szent regebeli, legendás személyiség gyanánt ott az ódon, feledhetetlen felvidéki városkában, melyet öreg hegyfalak vettek körül, órá gondoltunk az öreg templom gótikus félhomályában éppen úgy, mint a Paradicsomhegy késő őszi csillagai alatt. Hiszen szelleme ott élt velünk úgy, ahogy a nagy magyar barokk a magyar kereszténységnek ezt az Elsőjét és az ő kultuszát emberszivekben kiformálta.

Aztán években gazdagabban, álmokban, látomásokban egyre szegényebben, az elemző, bíráló értelem az érzelmi, a vallásos kedélyvilágot elszegényítő munkájával, de sok kérdésben, de sok élményben megváltoztunk, bány történelmi álmat és alakot másképp látunk. A Szent Király messzi századok homályából felénk világitó alakja azonban alig változott. A megcsontított magyar földön s mégis hazátlanul — mert itt akkor vetéseinkben idegen és hitvány vörös csöcselék dult és tombolt — újra csak a régi bus, istenes ének adott hazát hangjaiban, hitében, tartalmában a hazátlannak. Majd évekkel még később, amikor kínzó testi fájdalom és lelki apátia ellen a Dunántulon gyógyulást keresve, a keszthelyi templomban ért Szent István ünnepe, gondoltunk vissza Pennóniára, a „virágos kertre,” melyet „híven öntöz szép Szűz Mária”, ujra átjárta, összeszorította szívünket ennek az ősi magyar éneknek, melyben az igazi római és magyar kereszténység egyszerre tör az égre, szépséges szomorúsága. Éreztük, hogy átjár, megborzongat, szíven üt, lever és fölmagasztal egyszerre a százados ének panaszos, szivigható keserve. Talán soha nem szolt jobban a magyar szívekhez, amelyek újra gyászos oltóztetben sirtak Előtte, a magyarság lángeszű és szent Demiurgosza előtt. Fölbugó akkordjaiban egymásra találva, egymásfelé ölelkezik minden magyar, imádja bár Istenét ősi hitének különböző tradíciója szerint.

A legenda kistermetű, erős embernek mondja a Szent Királyt. Erősnek, rettenthetetlennek, mert talán csak az erős ember lehet jó ember. Erősnek, aki nem önmagát szereti és keresi népében, hanem az egész nemzetet hordozza szívében. S ha valamit szükségesnek, elkerülhetetlennek vél vérei érdekében, akkor nincs ingadozás, oportunizmus számára, hanem

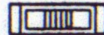
vaskézrel ragadja meg az ellenkezőt és az élet felé kényszeríti a balni akarókat.

Atyja, Géza fejedelem, talán még lihette két világ mesgyéjén, hogy lehet két istennek áldozni. Vajk már az Adalbert kezéből kicsorduló keresztvízben meglezte a történelmi tanítást: Hajtsd meg nyakad büszke barbár és imádd, amit eddig égettel és égesd amit eddig imádtál. Hasztalan fogta körül szívét a mult, hasztalan kísértették körülötte az ősi hit primitív szépségei, hiába szállaltak meg a pogány berkek holdfényes fái és szelid füvei, édes-bus, még az Ural mellől hozott énekei. István egy nagy gondolatát, a Hit igazságáért és népe megmaradásáért akarátába vette fel nemzete sorsának kényszerítését és ez a fátum szerepét játszotta érzelmei fölött.

Ez a szentistváni gondolat napjainkban is, amikor a szabadság tuzása révén örvöngő egyenlőtlenségbe zuhantunk és viszont a mérhetetlen szegénység és a kévés, de aránytalanul nagy gazdagság egyenlősítése nevében a szabadságtól akarnak megrobolni, a szociális rend és keresztény szabadság nagy értékeiben érvényes. A magyarság nagy Tértője és Törvényhozója, aki Krisztus szelid hitét ezer évünk legnagyobb államférfiának szigorával párosította a szantistváni gondolatban egyszerűs mind népét ss az itt, a Dunavölgyében vele sorsközösségben élő népeket örökre testvérekké tette. Hiszen nem az „egynyelvű és egyszokású birodalom” záloga és fennmaradása a hazának, de nem is nyomorult gazdasági, szellemi, sőt esetleg politikai provinciává züllesztése új Fekete Henrikék irtóztató uralma alatt, hanem a belső megerősödés, megigazulás felemelkedés és a testvérnepek békéje és egysége.

Vajjon, amikor névünnepeán áldott emléket áhitattal megidézzük, meghalljuk e igazán a Dunavölgyében ez ezer év óta porladó szív egyetlen fiához intézett *Intelmeinek* halhatatlan üzenetét?

(—öny.)

haladását és megnagyobbodott nemzeti feladatainak eredményes szolgálatát mozdítja elő.

Rá lehet mutatni arra, hogy általában véve termelési törvényről van szó, amely a mezőgazdaság teljesítőképességét fokozza. Erre szükség volt azért is, mert az utóbbi években történtek olyan törvényes intézkedések, mint a földbirtokreform fokozása, különösen a zsidóbirtokok átvételével kapcsolatban a legkisebb munkabérek megállapítása, szociális jogszabályok, — amely intézkedések, legalább is átmenetileg, a mezőgazdaság és az egész ország számára bizonyos terheket jelentenek. Ezenfelül honvédelmi és más aktuális okokból is szükséges a teherbíró képesség fokozása, ez pedig csakis a termelés és az abból származó jövedelem emelésével érhető el. Ebben a tekintetben a mezőgazdaság fejlesztési törvényjavaslat a jövedelem elosztás helyesbítésének célját is szolgálja, különös tekintettel a kigazdátársadalomra és a mezőgazdasági munkásságra.

Természetes, hogy mikor az állam a mezőgazdaság fejlesztésének előmozdítására egy milliárd pengővel nagy áldozatot hoz jobban meg kívánja azt, hogy mindenki illeszkedjék be az egyetemes nemzeti termelés rendjébe. Ennek biztosítása érdekében kimondja a javaslat, hogy közvetlen beavatko-

zásnak is van helye, ha a birtokos ingatlanát nem műveli, vagy gazdálkodása az okszerű gazdálkodással ellenkezik, vagy a termelés tekintetében fennálló rendelkezések megszegésével a termelés rendjét veszélyezteti.

Bánffy Dániel báró földmivelésügyi miniszter nyilatkozatából kiemelhetők lehetnének a következők:

Az ország szántóterületének közel háromnegyed része, állatállományának négyötöde kigazdák kezén van. Ez az arány a kormány földbirtokpolitikája következtében is tovább emelkedik a jövőben, a magyar földmivelésügyi politikának tehát jellegzetesen kigazdapolitikának kell lennie.

A magyarság megerősödése érdekében emellett előnyben kell részesíteni a népes családokat és támogatnunk kell a munkásságot.

A mezőgazdaság haladásához nagyobb töke, több tudás kell. A gazdasági szakoktatást, téli gazdasági iskolák, gazdasági tanfolyamok stb., valamint a mezőgazdasági kísérletiügyi intézményeket nagyvonalúan ki akarjuk építeni. A cél az, hogy minden gazdához eljussanak az ismeretek. Megvalósítjuk a községi mintagazdaságok (vezetői kis- és törpebirtokosok) a várme-gyékben, legalább is a járásoknak megfelelő számban a kísérleti birtokok vezetői magasabb képzettségű gazdák intézményét.

Átvesszük a termelés bizonyos mértékű irányítását. Adó- és más kedvezményekben részesítjük azokat, akik a föld termőképességét lényegesen emelik, közgazdasági szempontból előnyösebb növényt termelnek, illetőleg állatot tenyésztenek. Támogatjuk a gazdák társulását és szövetkezését. Arra törekszünk, hogy a gazdák mezőgazdasági mellékiparok keretében foglalkozva vihessék terményeiket a piacra. Nagy súlyt helyezünk a vetőmag- és tenyészállat akciókra, a magvak tisztítására, a raktározás korszerű megoldására stb.

Nem tűrjük, hogy egyetlen gazda is akadjon az országban, aki a gazdálkodást elhanyagolja, a földet okszerűen nem műveli.

A termés hasznából elsősorban a gazdának kell részesednie, ezért, ha a jobb értékesítést kívánja, elrendelheti a törvényjavaslat alapján a termelők kényszer-társulását, az adásvételek hivatalos ellenőrzését.

A földmivelésügyi igazgatást el kell vonnunk a községünkbe, hogy egyetlen intézkedés se maradjon sehol végrehajtás nélkül. A törvényjavaslat ezt az állami tisztviselők létszámának szaporítása nélkül valósítja meg, amennyiben a földmivelésügyi igazgatás alsófokú teendőinek ellátását a községi ispánokra, mint szerződéses alkalmazottakra bizza.

Fejlemények a világpolitikában.

Egyetlen állama sincs a világnak, mely ne érezné, hogy élet-halál harc folyik ma Európában. A háborús arcvonalon folyik a német és a szövetséges hadsereg előnyomulása, a kulcszák mögött, de nyitán is, pedig munka folyik, hogy ebbe a harcba minél több államot bekapcsoljanak. Anglia az, melynek létérdeke a háboru minél szélesebb térre való kiterjesztése, mert ezzel önmagát véli megmenekíteni és buzgón segít neki ebben igyekezetében az Egyesült Államok.

A német és a vele együtt küzdő hatalmak seregeinek eredményes előrehaladása Ukrajnában sürgőssé tette Anglia számára a szovjettel való közvetlen összeköttetés felvételét, mert Angliára félt, hogy a bolsevizmusellenes seregek hamarabb elérik az orosz köbölajvidéket, mint ahogy az angol hadak odaérhetnének. Már pedig nem lehet közömbös Anglia számára, hogy ezt a hadászatiilag nélkülözhetetlen nyersanyagot esetleg elveszítse.

Éppen ezért Ázsiának közelkeleti részén igyekszik olyan helyzetet teremteni, hogy, amint Szíriában tette, ismét egy lépéssel közelebb kerüljön Kaukázushoz, vagy ha lehet megszerezze a közvetlen összeköttetést vele. Törökország, Irán és Afganisztán azok az országok, melyekben érdeke olyan helyzetet teremteni, ami alkalmassá teszi a békés uton, vagy akár erőszakkal a keresztülhaladást az angol seregeknek Szovjetország felé. Angliát szövetség köti Törökországhoz, mégis idegességgel tölti el az a tény, hogy most hirtelen a Dardanellák évszázados aspiránusa az angolok oldalán belépett a háborúba. Vajon mit ígért neki ezért Anglia azon felül, hogy a szovjetre kívánja bízni Közép- és Dél-Európa feletti felügyeletet. Hogy ez a felügyelet mit jelent, láthatták a balti államok nyomorából és az elfoglalt szovjetterületek lakosságának és gazdaságának teljesen lezülött voltából. Ezért tehát Törökország a szövetséget tartja ugyan, de semlegességét fegyverrel is kész megvédeni. Irán határán az angol haderő felsorakozása még tart, közben diplomáciai uton történnek angol és orosz részről erőfeszítések az angol hadsereg átengedése érdekében. Az ilyen irányú kérésre a válasz mereven elutasító Irán részéről és hasonló álláspontot foglal el Afganisztán is. Mindketten inkább választják a fegyveres ellenálást, mint deferálni az angol szovjet nyomásnak. Anglia tehát egyelőre a közelkeleten diplomáciai téren hadakozik a német és a vele barcoló seregeknek pedig a Fekete tenger felé közelednek.

Ázsia távolkeleti részén Japán il-

leti a térség átrendezési joga. Az ellenlábás itt is Anglia és mellette az Egyesült Államok szeku-dál. Az amerikai flotta erős egységei állandóan cirkálnak a távolkeleti vizeken, hogy bármely pillanatban teljesítik a kapott parancsot. Francia Indokína Japán megszállása után lángoltak fel a szenvedélyek s úgy az amerikai, mint az angol távolkeleti diplomaták most azon dolgoznak, hogy Thaiföldet (Sziám) a maguk számára nyerjék meg. Ez a munkájuk nem sok reménnyel kecsegtet, mert hiszen csak nemrég jelentette ki Thaiföld miniszterelnöke és külügyminisztere, hogy Japán a kelet-ázsiai térség első hatalma Thaiföld a szigorú semlegesség álláspontjához ragaszkodik és a támadásra fegyvertűzzel válaszol. A felkínált angol amerikai garanciát pedig visszautasítja. Amint látható, a meszterkedések kevés sikerrel járnak és Ja-

pánt ugysem fogják tudni eltéríteni kitűzött céljai végrehajtásától.

Erdős hadserege áll készenlétben Japánnak Mandzsukuóban is és a szovjet madzsu határról állandóan érkeznek fegyveres összetűzésekről szóló hírek. Az amerikai lapok egybehangzó jelentése szerint Japán majd a kellő időben megindul a bolsevizmust Szibérián keresztül megdöntő hadjáratára. Azt is tudni velük egyes amerikai körök, hogy Japán célja Szibériában egy Japánnal baráti viszonyt fenntartó, független állam szervezése, illetve létesítése. Ez az elgondolás teljesen beleillik a háromhatalmi egyezményt aláíró hatalmak elgondolásába: ami pedig nem más, mint a bolsevizmus örök időkre való megsemmisítése. Az eddig elért eredmények bizonyítják, hogy a felszabadult szovjetország területek lakossága is boldog örömmel veszi tudomásul, hogy ismét a kulturált nyugat gazdasági felépítésének rendszerében élhet, amely biztosítja számára munkájának teljes gyümölcsét, az életlehetőséget és a boldogulást.

Aratás után.

A kereszt nemcsak terhet jelent, hanem az élet terhének megkönnyebbitését jelentő áldást is. Fehér ingujju magyár munkások pirosló buzakalászokat, kékvetet raknak szekerekre és zöldelő rétek között boldog örömmel hordják a bugó cséplőgépre, hogy azután az élet lemerve a magtáiba jusson s legyen magyar kenyér, izes kenyér a sok-sok gond, verejtékezés után nemcsak az aratóknak, nemcsak a cséplőknek, nemcsak a gazdának, hanem minden magyar embernek, aki bárhol végi nemzeti hivatását, bármilyen munkakör betöltésében.

Ezekben az időkben minden városban élő ember gondolata a magyar föld kenyérillatú, buzatermőföldje felé száll, ahonnan valamikor, talán nem is olyan régen, elszakadt, visszaszállt a kis fehér-falu ház tornácába, ahol látta, hogyan hozta a két pej ló, a négy fehér ökör az életet jelentő buzakeresztet, hogyan csattant az ostor, hogyan feszült a zabla az utkereszteződésnél, a kitérőnél, az udvarfordulónál. Könnyes szemmel gondolt vissza az édesanyjára, aki fehér köténnyel, mint egy tábornok kormányozta a fehér-cselédeket, hogy déire készen legyen a jó gulyás, a tepertővel telehintett turósmetél, legyen üdítő rizling a csutorába, egykis dobány az elsőbéres iszákjába. Ki ne gondolta eekben a napokban a hűs, hűs, házörz „Bodri” kutyára, mert

másképpen ugatta az uraság kocsiját és másképpen a nyulbőrös, sánta, szürke lovát és másképpen a házhoz tartozó fehér lovakat.

Ott állunk mi faluról-városról szakadt magyarok mindnyájan a cséplőgép mellett, ahol egy kissé poros a levegő, jobban feszülnek a zsákfordó karok és izmok, ahol folyik, ömlik zsákokba egy év szántásának és vetésének, aggodásának és imádságának eredménye: „Ami mindennapi Kenyerünk”.

És amikor megáll a cséplőgép, amikor tisztára seprik a szérűskertet, amikor a munkások elmennek, a gazda magára marad és számadását a jó Isten, a legjobb gazda, azzal az egyenleggel hagyja jóvá: hű voltál kevésen is, többre bíztak ezúton. Szánts új földet, gondozd a régi magyar földet, ahonnan tiszta buzaszem után tisztábban száll a hála, az imádság, mert míg ég és föld lélesen, vetés és aratás meg nem szünnek. Cséplés után: új vetés következik, kiszélesült magyar határok között, bizakodóbb hittel, nagyobb reménységgel szánt és vet a magyar nép, mert tudja, hogy erőfeszítése, verejtéke egyformán javára szolgál a földművesnek, iparosnak, kereskedőnek, hivatalnoknak és a mi drága, imádságunkba foglalt magyar honvédségünknek.

Szűts István
ref. lelkipásztor.

Hírek és különfélek

Elölépés. Szántay István máv. felügyelő, Budapest—Kelenföldi állomásfőnököt főfelügyelővé léptették elő. Kiváló és fáradhatatlan főtisztviselőt ért a ritka előléptetés, amelyhez őszinte szívből gratulálunk, mint városunk egykori állomásfőnökének és lapunk szerkesztőjének!

Házasság. Heinisch Jolán urnő és Nagy Antal isk. igazgató — felügyelő 1. hó 3-án Diósgyőrben házasságot kötöttek. Gratulálunk!

Változás a Hangya üzletének vezetésében. Augusztus hónapban vált meg a Hangya főüzletének vezetésétől Varga Gábor, aki hosszú évek óta kiváló szakértelmével vezette a hatalmas forgalmú üzletet és aki most mint nagykereskedő folytatja munkálkodását városunkban. A Hangya új vezetője Selyei Elemér lett, aki Debrecenből jött városunkba.

Halálozás. F. hó 2-án 71 éves korában meghalt özv. Szikszay Jánosné, az egykori kiváló és tekintélyes szabómeszternek neje. A temetés f. hó 4-én volt nagy részvét mellett a ref. templomból.

Korai halál. Drága kis angyal halálának híre döbbsentette meg a város társadalmát f. hó 14-én az esti órákban. Budapestben meghalt Juraskó Elek acélgyári raktárfőnöknek 8 éves leánykája, akit aggodó szülei 8 nappal ezelőtt vittek fel operáció végett a Szent István kórházba. Mielőtt azonban az operáció megkezdődött volna, a kedves és okos kis teremtes meghalt. Az elemi iskola III. osztályának kitűnő tanulója volt Juraskó Évi-ke, akit holnap, vasárnap délután 5 órakor fognak itthon temetni a városi ravatalozóból.

Köszönetnyilvánítás. E helyen mondunk halas köszönetet mindazoknak, akik drága jó anyám, illetve anyósom özv. Szikszay Jánosné elhalálása alkalmából részvételüknek bármi módon is kifejezést adtak.

Kovács Gyula
és neje.

A SALGÓTARJÁNI KÖSZÖNBÁNYA R. T. Iparosok Dalköre f. hó 24-én d.e. 9 órai kezdettel tartja zászlószentelési ünnepélyét a banyaigazgatósági épület előtti térségen. Beszédet mondanak: dr. fülei Szántó Endre egyetemi tanár, a Magyar Dalos Egyesületek országos Szövetségének üv. elnöke és Korompay Lajos banyaügyi főtanácsos igazgató.

Augusztus hó 17-én, vasárnap d. u. 5 órai órai kezdettel „Dr. Quirin-serleg” döntő mérkőzés az M.OVTK—SSE I. csapatai között a SSE pályán.

„A MUNKA” TÁRCÁJA

A gesztési vár vendége.

Irt: KISIGMÁNDI GÉZA.

Samu, a gesztési vár fakult tollu daruja érdeklődve forgatta lencsés szemét. Lenézett a kanyargó utra. Háromszor-négyszer átváltotta jobbra és balra a fejét, de csak ismeretlen lovas ügetett fel a dombra. Amikor megbizonyosodott róla, hogy nem magyarai rendben levő a jövevény, hanyat felcsapta hosszú csőrét a hátára és belekúrgatott a tiszta nyáresti csendbe.

Kokas Andris vigyázó őrszem ismerte már a szelíd madár szokását és szaporán fűrkészte a gyanus irányba belévesző utat. Hasztalan meregette a szemét. Lehet, hogy igaza van Samunak, azért aztán fojtott hangon lekiáltott a kapu alá Micheller Ferkó hadnagy urnak.

— Idegen lovas közeledik keletről.

A hadnagy kirugta maga alól a padot. Fejébe csapta a süvegét. A nyikorgó falépcsőn feballagott a kinéző lyukig.

— Derék ember a pasa — dörmögte, merthát most már csak a vak nem láthatja, hogy két török iszpáhi üget a vár felé négy lóval. A vezetékészaron poroszkáló csikón remek nyereg csillogott. Olyan csótáros kantár diszelgett a fején, amilyent csak az Eszterházy gróf lakó lován láttott harmadéve a győri Szent László körmenetben. Mivel pedig két töröktől ugyancsak nem ijed meg a kicsi gesztési vár maroknyi őrsége, Ferkó hadnagy

széles mosolygással intett, hogy eresszék le a csapóhidat. Még nyikorgott a kenetlen kerék és csikorgott a rozsdás lánc, amikor barátságosan lekiáltott a jövevényeknek.

— Isten! Isten! Hahó Murza bátyám.

Az öregebb török arcáról egyszerűen eltűnt a bizonytalanság, a fiatalabb pedig örömeiben úgy megsarkanytuzta a lovát, hogy még a vezeték csikó is ugrott. Samu ekkor már megint félállban áll-dogálva figyelte a felhő járását és dühösen csattant a csőre, amikor el akarta kapni az orra körül szemtelenkedő legyet. Dobogott a hid a lovak alatt és kényesen táncolt a még betörtetlen pejszikó.

A várbeliek is kiseseglettek az udvarba. Igen várták már a bécsi magyar király megbízott emberét, aki ugyan sokszor évekig sem kíváncsiskodott, hogy mi-ből élnek a toprongyos végvári vitézek. Talán negyedéve, karácsony bőjtjén járt erre utóljára egy lenyesett szakállu szigorú német ur, aki megértette ugyan a magyar panaszos szót, de még véletlenül sem felelt rá magyarul. Így azután nem maradt más mentés, mint ott szereztek, ahol tudtak. Ki-kicsaptak, elportyáztak a török megszállta részekre, ahol leshánytak, törbeccsallták ellenfeleiket és a zsákmányból meg a váltságdíjból tengődtek.

Murza aga és Ferkó hadnagy először keményen parolázott, azután meg úgy egymásnak esett, csupa atyaliságos szeretetből, hogy szinte ropogott az oldal-bordájuk a nagy ölelkezésben.

— Mit tagadjam kedves bátyám — mosolyogta rá örömet a hadnagy — nagyon vártalak. Nem kételkedtem ugyan

benne, hogy eljössz, de igen csak szűkben vagyunk a betevő falatnak. Erre menjünk...

A másik török addi a lovakkal bajlódott, bár már ketten is mutatták neki, hogy merre van az istálló.

— Mosd le az ut porát és fujd ki a melegét — biztatgatta a hadnagy fekete szakállu vendégét, akinek ösztönös bizalmatlansága nehezen engedett fel az ellenséges várban.

Köszönöm a kedvességedet — mondta, amikor megtisztálkodott és leült az asztal mellé. — A Nagyságos Pasa (nővessze meg Allah az árnyékát) tiszteletét küldi neked is, meg Zámori kapitány urnak is. Miként mondtam, szavának állt és elküldte a harmadfű csikót. Öszintén kívánja, használj egészséggel.

Köszönöm. Vidd el őnagyságának vitéz nagyrabecsülésemet.

Igy váltogatgatták szép csendesen a szót, mert hát a derék Murza aga a kiskunhalasi buckák között látta meg a napvilágot és azóta sem igen volt más felé, bár a felséges isztanbuli császár kenyerét ette, ami mégis sokkal nagyobb volt, mint a bécsi királyé.

Ferkó hadnagy figyelmessége odáig terjedt, hogy bárányt vágatott és az aga lovászával készítette el török törvény szerint. Már a második gyertya égett el tővig, amikor ferkó izegni-mozogni kezdett és a szép faragásos szekrényből bort vett elő.

— Magyar szokás szerint nem lehet vendéget fogadni, bor nélkül. Ne legyen fulánkja a szavamnak, ha arra kérlek, törd meg itt az asztalon. Két cinkkupát

is ideteszek. Töltök mindegyikbe. Így... Éltessen...!

Téged is öcsém — felelte Murza aga és nagyokat nyelt, amikor a hadnagy torkán vígan csuszott le az orcsiklandozó fehér folyadék. Nyelvével megnevesítette az ajkát és a nyitott ajtón kikaplogatott a csillagokra. Ferkó elértette.

— Becsukom. Így. Az ablakon nem törhet át a fény. Ide a magyar várba pedig nem kíváncsiskodik be Allah mindent látó szeme... Éltessen...!

Ittak. A csipkészlélű várfalon csendesen jártak a virrasztók és vigyáztak a nagy nyugalmat, amely tanyát vert a Vertes-hegység rengetegébe. Murza aga is szépen elbeszélte, hogy a budai pasa már egészen meggyógyult. Nem nyilat az oldala, amit azóta érzett, mióta itt a közeiben vadászgatás közben felbukott a ló.

— Már azt hittem — mondta nem is egyszer, hogy megcsufol az a magyar hadnagy és rabul elvisz magával, amikor ott feküdtem egyedül, tehetetlenül, a tört lábú lovam mellett. De nem így történt. Felámogatott a saját lovára és hazaküldött Budára... Azt mondta, jó negyednapnyi járóföldre van csak a gesztési vár... Hát ezt hálálta meg most kedves Ferkó öcsém ezzel a csepeli ménesből kiszakított harmadfű csikóval.

A vén Samu darut nem kellett a kakasnak felébresztenie. Ott vigyázott a megszokott helyén, amikor hajnalban Murza aga kissé bizonytalanul felzökken a nyeregbe és bortól elnehezedett szemhéja úgy leragadt, mintha mézzel kengette volna be a pajkos drágonk...

Emlékezzünk...

1919. augusztus...

Salgótarján a gyászos emlékü „proletárdiktatúrának” egyik fontos stációja volt. Gyakran megfordult e városban Kun Béla, Landier, Lengyel (akinek idevaló zsidó lány volt a felesége), Hevesi, Dóczy népbiztosok és rajtuk kívül sok más nagyság a vörös hadsereg és egyéb körökből.

A fenti, nagyrészt zsidó „elvtársaknak” hűséges testőrsége akadt a helybeli és vidéki munkásság köréből.

A városházán székelt a direktórium és annak elnöke, aki minden képesség és rátermettség nélkül osztogatta az „igazságot” és a különféle jegyeket, melyekből egyeseknek sok, egyeseknek semmi sem jutott.

Gyűlés gyűlés után volt a piactéren, az acélgyári iskola tornakertjében, a mozgósínház helyiségében, az üzemi munkás-tanácsokban stb.

A város és vidék közbiztonságára éberem ügyelt a polgárság és munkásság házafias és vallásérkölcsei alapon álló nagyobbik része, amely ha nem is nyíltan, de nagban hátráltatta a vörös paradicsom beérését.

Nem egy gyűlésen jelentette be nagyhangon a kormányzótanács helybeli teljhatalmu és rettegett megbízottja, a borzashaju „Czibor elvtárs”, hogy „vannak közöttünk vigyorgó ellenforradalmárok, akik ártatlan arccal megjelennek a gyűléseinken és velünk együtt énekelik az internacionálét, de a magyar himnuszra gondolnak.....” Ordító hangon fenyegette meg az ilyeneket, mint akik meg akarják hiúsítani a proletárok uralomra jutását, de akik rövidesen burokra kerülnek.

És bizony még ma is emlékszem egy-néhány személyre, akiknek a legkülönfélébb halált szánták. Volt valaki, aki mert jó ember hírében állott, csak egyszerűbb halál várt rá.

Hál' Istennek, a bitorlóknak ez a szándéka nem válhatott valóra és bár Salgótarján ellenforradalmi gyanúsítottjai között rendet akart teremteni Szamuelyi terrorcsapatának egy különítménye, — mint értesültünk akkor — a helybeli direktórium megakadályozta, hogy városunkba befusson a „rendcsináló vonat”, amely Kisterenyétől visszafordult.....

Megsemmisült lelki értékek a szovjetparadicsomban.

(M. N.) Ma Európa és az egész világ legnagyobb része szívszorogva várja a keleten folyó ádáz küzdelemről érkező jelentéseket. Ezt a feszült érdeklődést nem az üres kíváncsiság fűti. A XX. század modern keresztieshadjárata, amelyben valamely formában majdnem minden európai nemzet részvesz, valóban kulturánk legfontosabb értékeinek megmentéséért folyik. Hogy az egyesült európai erőknek a végső győzelem árnyékát előrevetítő sikerei mölven veszedelmet okoztak meg, a maga egész valóságában csak az tudja felmérni, aki ismeri a régi Oroszországot, népének lelkét és kulturájának szépségeit. Csak az tudja felfogni, mi most a nagy tét, aki képet tud alkotni magának azoknak a lelki értékeknek nagyságáról, amelyeket a negyedszázados szovjeturalom elpusztított.

„Oroszország, a mi anyáskánk” — becézte a régi orosz hazáját dalaiban és költeményekben, közmondásaiban, sőt hétköznapi beszédében is. Anyáskánk, Oroszország! Ez volt számára a biztonság és boldogság megtestesülése. Azzal a névvel ruházta fel hazáját, mellyel különben csak az anya alakját, a földi élet legfeszületreméltóbb értékét szokta gyengéi elérkezéskor ültetni. Ebben a kifejezésben a szeretet és hála, az odaadás és hűség egész világa fér meg. Ez a kifejezés az orosz nép, főképpen pedig az orosz parasztság család életének melegét sugározza, melyet az atya és anya patriarchális tisztelete tett oly bensőséges. A gyermekek nem fogtak nagyobb vállalkozáshoz, nem indultak utra, nem választottak hitvest, anélkül, hogy szüleiik áldását előzőleg ki ne kérték volna. A szülői akarat megsértése a régi orosz felfogás szerint sohasem hozott szerencsét. — Hogy hová szülesztették a bolsevisták ezt az orosz családi életet, azt már az egész világ tudja. Ha mégsem esik sok szó róla, csak azért van, az emberi lealacsonyodás és borzasztó mélységeire egészséges érzékű ember gondolni sem akar. Aki hallja az utcákon csavargó apátlanok-anyátlanok elzúllott millióiról, aki ismeri a szovjet házassági törvények rejtjeleit, aki tud valamit a bolsevista „nevelés” elveiről, az további részletekre már nem kíváncsi.

Anyáskánk, Oroszország! Az utolsó két évtizedben e fájdalmas megemlékezést lehelő mély csengésű szavakat ma már csak a hazátlan kozákkrusok dalából ismerjük. Mint tetemrehívás dübörgőriek e szavak Európa hangversenytermében. Odaát, a rettenetes titkok országában, mindent megtettek a bolsevista zsarnokok, hogy a haza fogalmát kitépják az orosz nép szívéből. Az ukrán parasztot Szibériába transzportálták, a szibériaiakat Kárpátok szomszédságába helyezték. A zord északhoz szokott lakosságot délre, a Fekete-tenger partjainak lakóit a Ladoga-tó mellé száműzték. Mit törődtek azzal,

hogy ősi földjéhez szokott paraszt idegenben nem tudta áldásra bírni a földet. A szülőföldhöz való ragaszkodás kiölése a szívekből, ez volt a cél, bármibe is kerüljön. A bolsevista önkény nem akarta, hogy annak a tájaknak, mely az első gyermekkori emlékeket adta, továbbra is szava lehessen az emberek szívéhez. Neki nem érző emberekre, hanem érzéketlen robotosokra volt szüksége. Az öntudatos világorradalmárhoz nem tartotta méltónak, hogy örömet lelje a nagyszülők építette házban, a szülőktől ültetett fában.

Abban az Oroszországban, mely egykor sokgyermekes családjairól volt híres, nem volt szabad már egy atyának sem mondan: Gyermekemért és unokáimért dolgozom. Csak az éltető erőt adó földtől elszakított gyökértelen emberektől remélhette a bolsevizmus, hogy maradéktalanul a sötétség démonainak hatalmában adja magát.

A szülőfölddel boldogító kapcsolatból az évszázadok folyamán szín pompás, változatokban gazdag orosz népművészet fejlődött ki. Az orosz lélek kedvét lelte mindennapi eszközeinek, viseletének szeretettel teljes díszítésében. Minden tájnak megvoltak a maga sajátosságai. Az egyik vidéken szeszélyes geometriai ábrákban, másutt pedig tarka virágokban és színes állat-motívumokban gyönyörködünk. Élénken virító keresztöltések, arany- és ezüsthimzések, végtelenül finomravert csipkék, himzett bőrtárgyak, faragványok, művészi lakkozások, gondos kidolgozású csattok és veretek és ki tudná még felsorolni azt az ezernyi holmit, amely megkapó bizonyossága volt az orosz nép egészséges szép érzékének, a csinos apróságokhoz való kisse naiv, de annál kedvesebb ragaszkodásának. A bolsevista egyenlítősi törekvések mindezt kiirtották, hogy a nyomorúság rongyaival és a „tárgyilag” csunyasággal helyettesítsék.

Az orosz irodalom, az orosz zene és festészet — a hazai föld eredeti termései — egykor világhírnek örvendtek. Pusckin, Lermentow, Gogoly, Turgen-jew, Tolstoj, Dostojewski, Csajkowski, Mussorgski, Repin és Verescagin nem csak nevek, hanem halhatatlan emberi értékek emlékeztetnek idézni. Az orosz szin-padi művészet a tökéletesség csúcsát jelentette, a szentpétvári balett vagy a moszkvai Művész-Színház előadásai kitörölhetetlen nyomokat hagyó élmények voltak. A bolsevizmus itt is elpusztított minden elpusztíthatót. A szovjet színház műsorát cirkuszi mutatványok, a felismerhetetlenségig megcsontított klasszikusok, sekélyes és otromba félcművek, minden nemesebb érzést kigunyoló paródiák alkotják. Az orosz léleknek van egészséges humora, mely az önkigunyolás határáig is szívesen elmegy, (Goncsarov „Oblomow”-ja) a maró szatíra, a mérgező torzkép

de ez a merészség mindig kudarcba fullad. Ki merte volna például hinni, hogy a török világbirodalom annyira elsovrad, hogy kénytelen lesz Kis-Ázsiába visszahúzódni, kelet az egész nyugati kereszténységet fenyegette. De ne menjünk vissza annyira a múltba: itt a szemünk előtt játszódott le az 1922-ben nagy szin-padi beállítottsággal megalakított kis-antant, mely egyenesen Magyarország ellen fejtette ki működését és ma már az emléke is elmosdott.

Csak a szentistváni Magyarország gondolata nem fogyatkozott meg, sőt ma még időszerűbb, mint valaha.

Mikor a kétfejű sas lehull... Bruno Brehm osztrák író egyik legnépszerűbb, legizgalmasabb és legértékesebb könyve az, amely az egykor szerencsés és hatalmas Osztrák-Magyar Monarchia széthullásának napjait vázolja fel. Ez az idő elevenedik meg a maga történelmi valóságában, elkepesztő kulisszatitkaival a Reiner hadnagy esete ideiglenes című új Tobis-filmben, amelynek felvételeit nemrégiben fejezték be a Tobis berlini gyárában. Egy főherceg, egy hercegnő és egy fiatal hadnagy a főszereplői annak a történetnek, amely emberi sorsokkal dobálódzva a katonai és emberi becsület apoteozisában csúcsosodik ki. A dráma egy romantikusan induló szerelemmel kezdődik és a kamarajáték halk, letompított hangjából a belső feszültségek és drámai harcok fortissimójába megy át. Az egykori Monarchia széthullásának férgi már rájárat a valamikor oly hatalmas tölgyet, a vég jelei már megmutatkoznak s ezzel együtt megjelenik a vásznon az infláció, a sibervilág, a bomlasztó zűrzavar teljes képe. Ebből a szomorú környezetből — mint hatalmas ellentét — kimagaslik a katonai becsületben hívó hadnagy alakja, akit Paul Hubschmid személyesít meg és aki alakításán, tragédiáján keresztül hozzá tudomásunkra, hogy az emberi becsület-ideál még ezekben az időkben sem pusztult el és nem is pusztul el soha. Luiso Ullrich Battenstein hercegnő legies, finom alakját, Karl Schönböck pedig a főherceg jellegzetes egyéniségét mutatja be.

azonban, az utolsó két évtized „művészi” műfajai idegenek tőle. Hogy a képzőművészetek terén mit alkotott a bolsevizmus arról még a liberalizmus alkonyának művésze a különböző izmusok kinövéséi is csak halvány izelítőt adhatnak.

A legszebb, legemberibb orosz tulajdonságok egyike a vendégszeretet volt. A régi Oroszországban a vendég valóság-gal kultusz tárgya volt. A szegény utolsó falatját is odaadta, hogy vendégét méltóképpen elláthassa. A vendég kívánsága parancs volt. Az érkezőt ősi szokás szerint a legszebb tányéron odanyújtott kenyérrel és sóval és himzett törülközővel fogadták. Az ajándékozásban is alig ismert határt az orosz. Adakozás és ünneplés — egyike a legjellemzőbb orosz tulajdonságoknak. Ott van a híres vajhét, az orosz farsang, az ábitattal megült husvét, az aratási ünnepek és sok más, részben még a pogánykorból fennmaradt ünnepi szokás. Rendkívül mélyen gyökerezett az orosz lélekben a halottak tisztelete is. A temetési szertartások, emlékünnepek, halotti torok és gyászmisék mindig nagy szerepet játszottak a legszelebb orosz körök életében is. Ez megint csak az orosz kultura mélységéről, jámborságáról tanuskodik. A templomok lerombolása és a temetők megszenteltségeltetése —, a bolsevista vandalizmus a híres szentpétvári Neveszki Sándor temetőt sem kímélte meg — a legkegyetlenebb merényletek egyike, amelyeket az orosz nép lelkén csak el lehetett követni.

Pusckin „Bjessy” (Démonok) című balladájában így panaszkodik urának a viharában eltévedt kocsi: „Útnak nyoma sincs már. Biztos, hogy az ördögök játéka az áldozatai lettünk. Ide-oda rángatnak minket és démoni hatalommal cikcakkos alakban körbe vezetnek a hóviharban és az éjszakában”. Bizonyára sok oroszoknak eszébe jutott már a negyedszázados szovjeturalom alatt nyögő Oroszországban ez az idézet.

Az pedig, aki kívülről néz be az orosz határokra és alkalma volt megátni, hogy mivé tette a bolsevista rémuralom a világháború előtti Oroszországot, borzongva ismeri fel a döbbenetes igazságot: ami itt lejártszódt, az a világtörténelem legborzasztalmasabb lelki öngyilkossága.

Szent István birodalma.

Évszázadok alatt rengeteget irtak és vitatkoztak arról a ma már eldöntött kérdéssel, hogy mi lett volna a magyarsággal, ha első királya nem keresztelkedik meg és nem szorítja alattvalóit sem Krisztus hitére. Aki nyitott szemmel nézi az eseményeket és a történelem folyását nem az események után, hanem oknyomozóan még előttük kutatja, kétségtelenül arra a tapasztalatra jut, hogy a magyarságnak Európa közepén nem lett volna megmaradása a kereszténység ellenségeként. A sokszor hangzott pogány keménység és az ebben rejlő különlegesen összefogó erő csak sorvasztotta volna. Idegen testként lett volna kénytelen tengődni olyan népek és országok gyűrűjében, melyek a krisztusi szellem következtében még közös erővel is elpusztították volna, miként 1868-ban a törökkel történt, amikor egész Európa közösen verte ki Budáról és később Magyarországból.

A Kárpátok medencéje a keletről nyugatra törtető népek nagy felvonuló útjába esett akkor is, ma is, tehát csak úgy állhatott ellen a magyarság ennek az állandó nyomásnak, ha itt szilárd és megindáthatatlanul megvetette lábát. Ne téveszsen meg senkit se a tatárjárásban vagy török veszedelemben megnívánult nagyobb háború, mert ezek csak a legnagyobb fokokat jelentették, holott szüntelenül keleti és déli határunkon kellett lenni félszemünknek, amikor nyugat felé is készenlétben védekeztünk. Örökös feszültségben éltünk ezer esztendeig. Amikor pedig látszomra pihentek a fegyverek, akkor is folyt az alattomos beszivárgás, melynek szomorú és nemzetrontó következményeitől éppen most akarunk megszabadulni.

A szentistváni Magyarországot nem a magyarság, hanem a természet ereje tette egyénessé. Első nagy királyunk csó

dálatos bölcsessége és előrelátása mutatkozott meg abban, amikor Imre fiára azt bagyta, végrendeletében, hogy vigyázzon a többnyelvű országra. Bár a magyar ifjuság örök mintaképe előbb hunyta álomra szemét, mint az édesapja, ez a parancs hagyományos következetességgel élt tovább és érvényesült is a kormányzásban, amíg a nyugati politika — elsősorban Bécs önsz érdekei — másképpen nem intézkedett. A magyarság csekély lélekszáma való tekintettel megtűrte és magához edesgette azokat a szlávokat, akiket itt talált. Szórványokban elenyésző számban előfordult egyéb nemzetiség is, ami azonban teljesen beleolvadt a magyarságba. Szent István népe a napkeletről érkezett lovas nemzet távolabba tekintő fölényességével és nagyobb műveltsége érzetében nem tartotta veszélyes ellenfélnek a másnyelvű szomszédot, ez magyarázza azt a megértést és jóindulatot, ami minden törvényünkben megmutatkozik.

Az azután más elbírálás alá illik, hogy a később beszívargott elemek miképpen hatalmasodtak el és hogyan éltek vissza türelmünkkel. Arról is sok könyvet irtak, hogy a nagy tömegekben betelepített törzsek, melyeket szanalomból engedünk be, a világháború végén ősi jusson követelték és több mint két évtizedig birtokolták is a magyar földet.

Hasztalan acsarkodtak ellenünk ezernél immár több évig, tartós eredményt sohasem lehetett elérni. A magyarság birodalmat alkotni képes tehetség, valamint nagy türelme, mely azonban sohasem hatalmasodott el a vitézség és harcra készség rovására, mindig visszazserezte azt a földet, amit első nagy királya hagyott rá örökségül. A természet rendje ellen nem lehet hadakozni, márpedig a magyar birodalom ilyen alkotás, melyet ideig-óráig meg lehet csúfítani,

APOLLO MOZGÓ

16-án,
szombaton délután 5, 7 és este 9 órakor
17-én,
vasárnap délután 3, 5, 7 és este 9 órakor
18-án,
hétfőn délután 5, 7 és este 9 órakor

Eladó birtok

Kiegészítésül: Magyar híradó.

20-án,
szerdán délután 3, 5, 7 és este 9 órakor
21-én,
csütörtökön délután 7 és este 9 órakor

Egy királynő szive

(Stuart Mária.)

Kiegészítésül: Luce és Ufa híradó.

Jön. Egy csók és más semmi.

Szerencsétlenség. Wóznér Antalné 86. éves, özvegy, nagymarosi (Nógrád megye) lakos, az elmúlt napokban az udvarán levő pincéjébe véletlenségből beleesett és az ütések következtében koponyaalapi törést és belső zúzódásokat szenvedett. Wóznérné sérüléseibe másnap behalt.

Mezőgazdasági munkások kenyérgabona vásárlása. Az olyan mezőgazdasági munkás, aki a múltban gabonáért végzett munkát és az idén nem kereste meg a szükséges gabonamennyiséget, kivételesen vásárolhat kenyérgabonát. A vásárlási igazolványt indokolt esetben a községi előjáróság (polgármester) állítja ki. Az igazolvány alapján a gabona október 31-ig szerezhető be a legközelebbi Hombár-bizománysnál. Előfordulhat az az eset is, hogy a vásárló munkás előre megállapodik egy termelővel. Ez a termelő felkínálja a gabonát a bizománysnak és a vásárló mezőgazdasági munkással együtt bejelenti, hogy a felkínált mennyiségből az igényjogosult munkás vásárolni akar.

Gabonafeleslegek bejelentési kötelezettségének módosítása. A korábban kiadott rendelet szerint a gabonafeleslegek egyharmadrészét augusztus 15-ig kellett felajánlani a gabonavásárlásra kijelölt bizománysnak. A közellátási kormánybiztos indokolt esetben felmentést adhat a bejelentés alól, a felmentés azonban csak október 31-ig szólhat. Indokolt esetben lehet tekinteni főképpen azt, ha a gazda a cséplést augusztus 15-ig nem tudta megkezdeni. Ha a kitűzött határidő napján a cséplés már folyamatban van, úgy a terméseredmény és a várható felesleg már megállapítható, a felesleg felajánlásának tehát nincs akadálya. Abban az esetben, ha a hatóság még nem közölte a gazdával a beszolgáltatandó felesleget, a gazda a felajánlandó mennyiséget jóhiszeműen becsélni alapján alapítja meg. A felajánlási kötelezettség nemcsak kenyérgabonára, hanem árpára és zabra is vonatkozik. A gabonafelesleg be nem jelentését kéthónapi, háboru esetén hat hónapi, elzárással, illetőleg pénzbüntetéssel büntethetik. Ezenkívül a be nem jelentett gabonát elkobozzák.

Borpiac. A borpiac az egész vonalon megszűnt. Az árak az Alföldön 9 fokos felül h. fokunkint 9—9 50 P körül mozognak, zöld-fehér boroknál Kuk-szos boroknál 8 50—9 P körül mozog. Színes áruért és jobbminőségű borokért intervenció árakat, sőt azon felül is fizetnek. Az exportőrök erős kereslete a belső borkereskedelmet is megmozgatta és az ország csekély borkészletére való tekintettel, ezek is igyekeznek fedezni szűretig mutató szükségletüket, annál is inkább, mert az időjárás miatt előreláthatólag a szüret idén 3—4 héttel később lesz. Egyes borvidékekről, így elsősorban Tokajból, igen nagy peronoszpóra károkat jelentenek. Az ország nagyobb részén azonban a szőlők fejlődése kielégítő és a várható termés gyenge közepes termés körül mozog.

Hirdessen

„A MUNKA”
Politikai hetilapban!

Nyomatott „A MUNKA”-nyomdában Salgótarján.

A német katonacsizma titka.

Miért tudnak a német katonák olyan jól gyalogolni?

(M N) Még jóformán haza sem ér a család kenyérkereső feje napi munkájából, már el is hangzik a türelmetlen parancs: „Elő a papucsaimmal!” Mert a kényelembehelyezkedésnek ez az első aktusa, a cipők lehozása. Egy, kettő, három... a cipőzsinórok már megoldódnak — ha ugyan el nem szakadtak — és a ház ura már le is rántotta mind a két cipőt. Nagyszerű! Élvezettel nyújtóztatja lábait és a papucsokkal már nem is siet olyan nagyon. Kár, gondolja — az orráról világosan le lehet olvasni, — hogy nem járhatok mindig cipő nélkül. Utálatos találmány! De mit lehet tenni? Reggel megint csak magától értelődő természetességgel préseli ezeket a kinyúzószőrkébe elnyomorodott lábait és minden marad a régiben.

Igy van ez más millió emberrel is. Mindegyik panaszkodik és egyik sem tudja, hogy miért kinozza minden lépés, miért nem tudja a tyukszemeket, bőrkeményedéseket és más eféle kellemetlen képződményeket végleg kiirtani. Végül is belenyugszik a változatlanba és azzal vigasztalja magát, hogy mindez már együtt jár az öregedéssel. Ha pedig a harctéri jelentésekből a gyalogság napi teljesítményeiről olvas. Oda van a csodálkozástól. Hetven kilométer egy nap alatt, szinte hihetetlen! Pedig a modern hadsereg nem csupa fiatalemberből áll. A mai háboru nem egy harciosa járta meg már a világháborút is. Tehát még-

sem lehet mindent a korról okolni!

Ha fel akarjuk a titokról a fátylat lebbenteni, tulajdonképpen a Meyer-féle vonallal kell kezdeni. Hát ez mi? És mi köze a háborús gyalogsági teljesítményekhez? Mindenesetre sok, mert Heinrich von Meyer, a múlt század második felében élő zürichi orvos és anatómus indította utjukra azokat az úttörő gondolatokat, amelyek alapján megszerkesztették a német gyalogság „bétmérföldes” csizmáit. Érdekes módon Meyerig senkinek sem jutott eszébe, hogy az addig használatos szimetrikus, egy kaptafán szabott lábbelik semmiképpen sem felelnek meg a láb természetes alakjának. Az emberek minden további nélkül a természet rendjének tartották, hogy az új cipőket először keserves munkával kényelmesebbre kellett taposniuk, sőt még örültek is, hogy ha a sarkokat az egyik oldalon félre japosták, a jobb és bal lábra való cipőket egyszerűen fel lehet cserélni.

Ez volt a helyzet, amikor Meyer munkába kezdett, hogy a mindenható divat hatalmát megtörje. „Productas ante portas” és a „Cipők helyes alakja” (1858) című munkálatai óriási sikert arattak. Fellépésének visszhangja különösen a külföldi országok hadügyminisztériumai körében volt nagy. Mint hátrahagyott levelezése mutatja, töméntelen kérdésben fordultak hozzá, valóságos tudományos vitákat folytattak vele, szakvéleményeket

kértek tőle és ösztönzése nyomán a kísérletek egész sorát végezték. Így született meg az új katonacsizma, mely azóta magától értelődőleg még számos változáson ment át. A Meyer-féle vonal azonban örökre minden lábbeliszerkesztés alapelve maradt.

Hogy miben áll végül is ez a híres Meyer-féle vonal? Nos a Meyer-féle vonal nem más, mint a nagyujj talpvánkosza és a sarok középpontját összekötő egyenes. A cipőhöz még nem szoktatott gyermek lábán ennek a vonalnak meghozzásbbitása a nagyujjon halad keresztül, vagy pedig a nagyujj egészen a vonal oldalára esik. A rossz cipőt hordó felnőt nagyujja ezzel szemben a Meyer-féle vonalon belül fekszik. Már pedig a természet nem hiába alkotta a nagyujjat elállóvá. A nagyujj feladat ugyanis, hogy a járáskor segítsen a test súlyát hordozni és a láb természetes hajlását lehetővé tegye, ennek a feladatnak azonban csak természetes helyzetében felelhet meg, nem pedig, ha erőltetül szorul a többi ujjakhoz.

Ez az egyik titka a német katonacsizmanak. Benne a lábujjnak elég helye van a mozgásra. A másik, leglényegesebb titka azonban a magas, fűzőnélküli lábféjrész. A polgári életben divatos cipő fűzése a lábféjet leszorítja, a láb boltozatát fokozatosan süllyeszti és lassan, de biztosan a ludtálcához vezet. Ezen a szokásos betétek nem segítenek, mert a láb izomzatát tovább gyengítik, úgyhogy sokszor éppen ezeknek van nagy részük abban, hogy a kezdődő bokasüllyedés rövid idő alatt csakugyan tökéletes ludtálcá- fejldik.

Ezért kapott a német gyalogság cipő helyett csizmát; a lábnak minden természetes mozgásra lehetőséget adó csizma — ez a német gyalogos 70 kilométeres teljesítményeinek magyarázata.

Az orvosi kémia útja a lepra gyógyításában.

(MN) A lepra évezredek óta a legelterjedtebb kiütéses betegségekhez tartozik és különösen Közép-Afrikában, Kelet-Ázsiában és a szubtrópusokon szedi áldozatait. Azok a becslések, amelyek a világ leprabetegeinek számát 3 millióra teszik, alig lehet túlzottnak tartani Francia Nyugat-Afrika egymaga 400.000-rel, a Belga-Kongó 60.000-rel, sőt Nigéria mintegy 400.000-rel szerepel a szörnyű betegségek statisztikájában. Kórokozója a Hansen-féle bacillus, melyet a festésnél tanusított magaviselőknek megfelelően a „saválló” baktériumokhoz szokás számítani, a tuberkulózis bacillussal tehát, bár kisebb és nem olyan erőteljes, bizonyos rokonságot tart fenn. A forró égőv alatt a leprát már ösödök óta trópusi növények olajával gyógyítják. Teljes gyógyítást ezek az olajokkal nagyon nehéz elérni, legalább is többéves kezelésre van ehhez szükség, gyógyító hatásuk azonban kétségtelen.

Miután 1854-ben Mouat bengaliai orvos közvetítésével a benszülfottéktól használt Chaulmoogra-olaj Európában is ismeretessé vált, a modern orvostudomány is foglalkozni kezdett a lepra kémiai uton való gyógyításával. Wagner-Juaregg professzor, a frankfurti chemotherápiai intézet igazgatója öt esztendeje végez idevonatkozó kísérleteket. Ugy találta, hogy a Chaulmoogra-olajban tartalmazott Chaulmoogra-sav származékai közül a chaulmoogra sav glicerinnel való kapcsolata

a legeredményesebb. Azokat a kapcsolatokat, amelyeknek alapjául nem a chaulmoogra-sav, hanem megfelelő aldehid és alkohol szolgált, a chaulmoogryl-alkohol és fahéjsav kapcsolatának kivételével, amellyel Wagner-Juaregg még jobb hatást ért el, az állatkísérletek hatástalanoknak mutatáltak.

Mivel most már a fahéjsavnak más alkoholokkal, pl. a cholesterinnel való kapcsolatairól szintén kiderült, hogy a leprával beoltott egereknek a lepra kifejlődését akadályozták, természetesen felmerült a gondolat, hogy chaulmoogra-savat nem tartalmazó anyagokat is érdemes lenne vizsgálat alá vonni, annál is inkább, mert ez gazdasági okokból is kívánatosnak látszott. Ezt a reményt támogatta más kutatóknak az a tapasztalata is, hogy az alkáli-rhodainok savanyu oldatai a köpedékben tartalmazott tuberkulózis-bacilusokra nagy mértékben sterilizálólag hatnak, annak ellenére, hogy ezek a bacilusok még az erős ásványi savak iránt is érzéketlenek. Wagner-Juaregg professzor tehát ebben az irányban is megindította kutatásait. A rhodánhidrogénsav terápiái célokra alkalmas formába való közsására irányuló kísérletei két olyan preparátumhoz vezettek, amelyek minden eddigi eredményt felülmúlnak. Sajnos azonban ezeknek a készítményeknek erős szövetingerlő hatáuk van, úgyhogy az állatkísérleteket is csak a munkát lassító óvatossággal lehet elvégezni. Az, hogy a

kémiai anyagoknak ez a csoportja a további kutatások során lényeges szerepet fog-e játszani, nagyrészt attól függ, hogy sikerül-e felhasználásában kevésbé ingerlő hatású, de mégis hatékony készítményeket előállítani. Az eddigi kutatások ebben az irányban is biztatóknak mutatkoznak.

A HID most megjelent 34. száma még az előző számokkal is vetekszik érdekességben. Móricz Zsigmond, Ábrahám Ernő, Hunyady Sándor, Németh, László, Jékely Zoltán, Veres Péter prózai írásai, József Atilla, Tóth Árpád, Juhász Gyula, Ady Endre és Szakó Lőrinc nagy értékű versei az elhunyt Babits Mihályról, a Hid állandó rovatai: a Koppantó, Kedves Hid, Inyesmester, divat, film, egymással veteksenek érdekességben és mély tartalmi értékkel. Különösen érdekessé tették a Hid ezen legutóbbi számát a Babits-képek s a Világhíradónak a háború 709. napjáról megjelent képei. Mutatványszámot küld a kiadókivatal (Budapest, VII. Erzsébet krt. 7.) A lap előfizetési ára 1 évre 24 P, félévre 12 P, negyedévre 6 Pengő Főszerkesztő Zilaby Lajos. felelős szerkesztő Kállay Miklós.

Végzetes sorsjegynyemény. A spanyolországi Segovia mellett a napokban valóban tragikus szerencsétlenség történt. Egy 11 éves fiucska az általi fűrésztelepen dolgozó atyját fontos üzenettel akarta felkeresni. Amint atyját megpillantotta, nagy lelkendezve futva igyekezett hozzá, a nagy transzmissziós szíj azonban elkapta és magasba hajtotta. Segítségére siető atyját ugyanaz a sors érte. Mind a ketten nyomban szörnyet haltak. A fiucska azt a hírt akarta atyjával közölni, hogy sorsjegyükkel 200.000 pezétát nyertek és ezennel jómódban és boldogságban élhetnek. (M. N.)

Országos ócskavasgyűjtési verseny diákok, leventék és cserkészek részére.

Kerékpárokat kapnak a legtöbbet gyűjtők.

Javában folynak a Fémgyűjtőnél az őszi ócskavasgyűjtési kampány előkészületei. Az eddigi tapasztalatok megmutatták, hogy a fiatalok, mely nagy lelkesedéssel kapcsolódott ebbe a munkába, szinte versengve végzi a gyűjtést. A Fémgyűjtő a maga részéről is jutalmazni kívánja a legtöbb ócskavasat összegyűjtő diákokat, leventéket és cserkészeket és erre a célra pályadíjakat tűz ki. A gyűj-

tési verseny szeptember 1-től június 30-ig tart s azon minden diák, levente, vagy cserkész résztvehet, nemre és korra való tekintet nélkül. A verseny feltételeit szeptember elején az iskolákban, leventeotthonokban és cserkészközpontokban kihirdetik. A Fémgyűjtő a legtöbbet gyűjtőknek 15 kerékpárt juttat. Teljes erővel folynak a nyári vasnapok. A lévai vasnapon tíz és fél vagon anyag gyűlt össze.

Tavaszi napfény

AZ ARCBORT

szeplőssé teszi.

Szeplőt, májfoltot eltüntet!

SZÜCS-FÉLE

SZEPLŐKRÉM

K A P H A T Ó:

SZÜCS RÓBERT

„Magyar Korona” gyógyszerárában, Salgótarján.

Nyomdatulajdonos: Vég Kálmán.